

DIFFERENTIATION PROBLEMS IN THE FIELD OF THEORETICAL ANALYSIS AND ACCOUNTING

Vladimir Kostić

Academy of Applied Technical and Preschool Studies Vranje Department, Serbia,
vladimir.kostic@akademijanis.edu.rs

Abstract: In their work, the authors paid special attention to different interpretations of financial analysis as well as its relationship with modern accounting. In recent decades, the accounting system and financial analysis have been constantly changing. The American model of administrative and methodological management in accounting has become a trend in the past decades. The paper deals with economic and methodological problems concerning accounting regulators as well as the relationship between scientific and practical aspects of accounting. The authors paid special attention to different interpretations of financial analysis and its relationship with modern accounting. They stress the modern trend of transformation of traditional financial reporting and, in that context, to the strengthening of the information and analytical component. The authors see green accounting as a trend of the 21st century. They also point out that costs should be adjusted so that they do not become a burden but a need that pays off. The situation has changed in the last quarter of a century in terms of the evolution of accounting in the modern economy. It is the science of a company's financial model. Intangible goods are growing faster and faster. Companies are becoming increasingly based on knowledge. The correlation between income and expenditure is characterized by higher material investments such as intellectual property and the like. Research in that area is not only focused on the implementation of intangible knowledge, but also on practice in which accounting principles remain as one of the most important components. Public reporting is an important argument when making investment decisions. The application of analytics in the science and practice of business management is also important. The generic term "economic analysis" determines the apparatus and the key when making management decisions. The concept of financial analysis is highly ranked in economically developed countries. It includes determining the level of risk and expected risk. Over time, the relationship between quantitative and qualitative analysis has been established, with an important role of modeling. Quantitative assessment often leads to wrong conclusions because practice is not based only on quantity. Market reforms were implemented in Serbia. It is now easier to efficiently identify trends and benchmarks. When talking about analysis, one should always keep in mind that by definition there is a dose of subjectivity. Analysis has its share in controlling and understanding the factors of increasing business efficiency in a company. That is why it is recommended that every decision should be the result of analytical activities, without which it is not possible to interpret the economic indicators of the model and thus the efficiency of a company's operations. Today, more and more people are talking about the need for systematic data collection, which aims to always consider the strategic accounting of environmental costs as a useful factor in the operational activities of the company. Thus, the information flows that characterize a company in the coming decades will become unimaginable without economic accounting.

Keywords: analysis, reporting, information technologies, standards.

PROBLEMI DIFERENCIJACIJE U OBLASTI TEORIJSKE ANALIZE I RAČUNOVODSTVA

Vladimir Kostić

Akademija tehničko – vaspitačkih strukovnih studija Niš, Odsek Vranje, Srbija
vladimir.kostic@akademijanis.edu.rs

Apstrakt: U svom radu autori su posebnu pažnju posvetili različitim tumačenjima finansijske analize kao i njen odnos sa savremenim računovodstvom. Poslednjih decenija računovodstveni sistem i finansijska analiza su u stalnim promenama. Američki model administrativnog i metodološkog upravljanja u računovodstvu u decenijama iza nas postaje trend. Rad se bavi ekonomskim i metološkim problemima koji se tiču računovodstvenih regulatora kao i odnosom naučnih i praktičnih aspekata računovodstva. Autori su posebnu pažnju posvetili različitom tumačenju finansijske analize i njenim odnosom sa savremenim računovodstvom. Oni ukazuju na savremen trend transformacije tradicionalnog finansijskog izvažavanja i u tom kontekstu na jačanje informaciono analitičke komponente. Autori vide kao trend 21-og veka zeleno računovodstvo. Oni ističu da treba uskladiti troškove kako oni ne bi postali teret već potreba koja se isplati. Situacija se promenila u poslednjih četvrt veka u smislu evuliranja

računovodstva u savremenoj ekonomiji. Ono je nauka o finansijskom modelu preduzeća. Sve je brži rast nematerijalnih dobara. Firme se sve više zasnivaju na znanju. Korelacija između prihoda i rashoda se karakteriše većim materijalnim ulaganjima poput intelektualne svojine i slično. Istraživanje u toj oblasti nije samo usmereno na implementaciju nematerijalnih znanja već i na praksu u kojoj računovodstveni principi ostaju kao jedna od najvažnijih komponenti. Javno izveštavanje je značajan argument prilikom donošenja odluka o investicijama. Takođe je važna primena analitike u nauci i praksi upravljanja privrednim subjektima. Generički naziv "ekonomska analiza" određuje aparaturu i ključ prilikom donošenja upravljačkih odluka. U ekonomski razvijenim zemljama koncept finansijske analize je visoko rangiran. Ona obuhvata utvrđivanje nivoa rizika i očekivanog rizika. Vremenom se etablirao odnos kvantitativne i kvalitativne analize gde modeliranje ima svoju bitnu ulogu. Kvantitativna procena često vodi pogrešnim zaključcima jer praksa ne počiva samo na kvantitetu. U Srbiji su sprovedene tržišne reforme. Sada je lakše identifikovati trendove i merila sa efikasnošću. U poslu analize treba uvek imati na umu da po definiciji postoji i doza subjektivnosti. Analiza ima svog udela u kontroli i razumevanju faktora povećanja efikasnosti poslovanja kod kompanije. Zato je poželjno da svaka odluka bude proizvod analitičkih aktivnosti bez kojih nije moguće tumačenje ekonomskih indikatora modela a time i efikasnosti poslovanja jedne kompanije. Danas se sve više govori o potrebi sistematskog prikupljanja podataka koji imaju za cilj da se strateški računovodstvo ekoloških troškova uvek shvati kao faktor korisnosti u operativnim aktivnostima preduzeća. Tako, informacioni tokovi koji karakterišu kompaniju u narednim decenijama biće nezamislivi bez ekonomskog računovodstva.

Ključne reči: analiza, izveštavanje, informacione tehnologije, standardi.

1. UVOD

Danas su zemlje sveta podeljene na razvijene i one čija su tržišta u razvoju. Trend je da globalna zajednica vremenom uskladi stope rasta privreda i time ostvari cilj podizanja zivotnog standarda. Znamo da je rast ozbiljan problem i da merenja moraju da se vrše više godina što podrazumeva usaglašavanje osnovnih metodoloških i metodičkih parametara privrede u celini. Pri tome posebnu pažnju treba obratiti na komponentu računovodstva. Problematika diferencijacije zemalja u računovodstvenoj metodologiji i tehnici je dopunjena trendom reinterpretacije funkcionalne svrhe računovodstva kao suštinskog sastavnog dela ekonomskog sistema. Zato i govorimo o promenama u okviru računovodstva i finansijskog sektora. Promene su povezane sa razvojem i ažuriranjem ideja konceptualne provenijencije koje krasi računovodstvo što podrazumeva novo razumevanje računovodstva i srodnih polja uključujući i finansijsku analizu. Što se tiče Srbije došlo je do promene orijentacije u političkom i ekonomskom razvoju što je dovelo do nove metodološke osnove u oblasti računovodstva i izveštavanja. Tako da se danas računovodstvo i analiza razmatraju u skladu sa novonastalim trendovima koji su karakteristični kako za napredne tako i za ekonomije u razvoju. Složenost transformacije je evidentna kada je u pitanju metodologija i računovodstvena praksa u privredama u razvoju. Duga je tradicija računovodstva i finansija u kojoj se računovodstvo posmatralo kao neka vrsta samoupravne ekonomije. Međutim, sa razvojem tržišne privrede u kojoj je ekonomija zasnovana na finansijskim ugovorima u skladu sa zakonom o računovodstvu i finansijama i regulatorne aspekte računovodstva i odnose sa finansijama. Naprosto korisnici proizvoda računovodstvenih aktivnosti vezani su za finansijske aspekte poslovanja. S obzirom na činjenicu da je svrha računovodstva kontrola i komunikacija važno je istaći da je bitna karakteristika svake ekonomije težnja za rastom koji često nije uravnotežen niti stabilan čak i kada je stalno ubrzavajući. On zavisi od poslovnog okruženja i same kompanije. Napori u akciji racionalizacije i optimizacije uslova za funkcionisanje privrednih subjekata povezani su i sa unapređenjem i standardizacijom specifičnih poslova podrške informacijama. Informacioni vakum je poguban za savremeni biznis. Tako čak i u uslovima informacione stohastike, što znači da je potrebno eliminisati stohastičku komponentu informacione podrške. Iako to u principu nije moguće ali ipak postoji određeni segment unifikacije i standardizacije. Međutim, s obzirom na ciljeve finansijskog računovodstva i njegovom intencijom da se šire uključi u upravljanje i korisnost odlučivanja za više korisnika kao i regulatora javnih preduzeća i kreatora javne politike gde ne spadaju samo akcionari i kreditori. Funkcionalna svrha računovodstva se sastoji u dominantnoj kontroli i analitičkoj proceni efikasnosti alokacije resursa koju kontroliše privredni subjekt. Sada je dominantna funkcija informacije i komunikacije što je kvalitativna promena jer u prvi plan dolazi pružanje podataka koji su potencijalno korisni za donošenje investicionih i finansijskih odluka. Na taj način se postiže smanjenje nivoa neizvesnosti u odnosima između nezavisnih privrednih subjekata. U promene koje navodimo spadaju i promene naziva međunarodnih računovodstvenih standarda. Tako su međunarodni računovodstveni standardi od 2001. godine preimenovani kao međunarodni standardi finansijskog izveštavanja. To nije samo puka promena imena, već to odražava i standarde koji se tiču izlaznog proizvoda. Situacija se očigledno promenila u poslednjih četvrt veka u smislu promene računovodstva (u savremenoj ekonomiji). Ono je nauka o finansijskom modelu preduzeća. Sve je to rezultiralo fokusiranjem na informacione i komunikacione funkcije računovodstva. Usledio je bitno drugačiji model javnog

izveštavanja koji sadrži i dodatak nefinasijskog učinka sa odražavanjem značaja privrednih subjekata. Efekti promena u računovodstvenom tretmanu pretpostavljaju ujednačavanje računovodstvenih standarda u međunarodnom i nacionalnom kontekstu. Što se tiče uvođenja računovodstvenih procena bitan je fokus na predikativnu vrednost javnog izveštavanja, broj potencijalnih korisnika, usklađivanje odnosa između računovođe i korisnika kao i računovodstvene kontrole itd.

2. PROMENA RAČUNOVODSTVENE METODOLOGIJE I PROCEDURE

Ove promene podrazumevaju realizaciju ideje dvostepenog sistema profesionalnih standarda: 1. standard konceptualne orijentacije (konceptualni okvir računovodstva) čije su karakteristike pouzdanost i nepristrasnost kao izraz profesionalnog suda računovođe, njegovog znanja, veštine, etike; 2. standardi koji se tiču orijentacije poput logike i tehnike refleksija na osnovu situacije i konkretnih objekata. Suštinska novina pored organizacionih promena tiče se računovodstvenog postupka (reč je o nastalim računovodstvenim objektima koji prethodno nisu postojali (Zimmerman, 2015)). Po ovom autoru tradicionalne "firme iz 19-tog" i "20-og" veka oslanjale su se na velike količine fizičkog kapitala. "Firme 21-og veka" sada su više zasnovane na znanju odnosno ljudski kapital koji generiše nematerijalna dobra. Futuristički pogled Zimmermana se obistinjuje jer smo svedoci sve bržeg rasta nematerijalnih dobara.

Firme zasnovane na znanju trebalo bi da imaju nižu korelaciju između svojih prihoda i rashoda od tradicionalnih preduzeća, jer veći deo njihovih troškova se odnosi na nematerijalna ulaganja poput intelektualne svojine i slično (Srivastava, 2014). Još onda se predviđalo da će uloga nematerijalnih dobara u narednim decenijama rasti mnogo brže. U bilansu stanja imovina ta provenijencije će se povećavati. To pretpostavlja da će se osnovni principi računanja modifikovati u budućnosti. Međutim, sve ovakve rasprave o računovodstvu se svode na odnos teorije i prakse. Tako imamo i priredjen kratak pregled teorija računovodstva i njihove korenspodencije sa praksom (Deegan, 2014). Već kroz nekoliko godina istraživači dolaze do kompleksnijih zaključaka: "Međunarodna državna računovodstvena istraživanja treba da podrže nacionalne I međunarodne utvrđivače standarda pružajući im informacije 'o standardima praksi I iskustvima'. Ovo istraživanje takođe može pomoći da se razvije konceptualni okvir za državno računovodstvo kao osnova za nacionalne međunarodne standarde ili barem doprinese takvom razvoju. Drugim rečima, istraživanje koje sprovodimo nije samo usmereno na akumulaciju znanja već teži da utiče na praksu." (Caperchione, Bisogno, Caruana, Cohen&Manes-Rossi, 2021, p.429) Istorija računovodstva ukazuje da njegova evolucija odgovara zahtevima prakse. To samo delimično načinje problem u objašnjavanju računovodstva kao čisto praktičnog posebno u akademskim ekonomskim krugovima. Tek je u kasnijim tekstovima udruženja računovođa SAD škole računovodstvenih i finansijskih aplikacija pokazana sva pogrešnost takvih tumačenja. Usvajanje ideje da se u formiranju konceptualni standardi projektuju neizvesnosti i varijabilnosti. Očigledno da metodološki postulati i računovodstveni principi ostaju kao jedna od najvažnijih komponenti poslovnog okruženja. Glavni računovodstveni proizvod je javno izveštavanje. Ogromnim brojem informacija bave se interni i eksterni korisnici. U sadašnjim uslovima izveštavanje je značajno za donošenje finansijskih odluka. Zato se i povećava značaj programa obuke i to ne samo za računovođe i finansijske već i sve učesnike u poslovnom okruženju.

Početak 21-og veka sve se više pridaje značaj računovodstvu koje se tiče raznih ekoloških izveštaja. "Drugi kritični rizici kao što su politička I društvena nestabilnost, neuspeh upravljanja I zdravstvene krize takođe imaju dubok uticaj na održivost I poslovnu otpornost preduzeća. Shodno tome kompanije treba da razmotre uticaje njihovih ekonomskih odluka o prirodnom okruženju I o društvenim uslovima u kojima žele da žive I rade". (Chong, Rahman&Narayan, 2022, p.520) Praksa internetskog finansijskog izveštavanja je brzo evoluirala. To samo ukazuje na složenost promena o kojim pišemo. Analitički pristup finansijskim odlukama je itekako važan. Sa druge strane, javno izveštavanje je značajan argument prilikom donošenja odluka o investicionim porukama. Međutim, svaki investicioni projekat je povezan sa pitanjem kako doći do novca? Zato treba zaći u samu srž određenih pokazatelja i odnosa. Analiziranjem izveštaja obično se dolazi do razumevanja njegove snage i slabosti. Analiza se u ekonomskoj nauci i praksi koristi u različitim kontekstima. Ona ima predvidljivu ulogu u upravljanju preduzećem kao osnovnom jedinicom savremenog privrednog sistema. Zato primenjeni analitički pravac u nauci i praksi upravljanja privrednim subjektima ima dugu tradiciju. Evolutivni razvoj primene ekonomske analize od sovjetskih vremena i na Zapadu u istom periodu ekonomska analiza se nije razvijala u istom pravcu. U Sovjetskom savezu to je bilo uslovljeno specifičnošću političkog i ekonomskog sistema zemlje koji je postojao decenijama što se odražavalo i na ostale socijalističke države. Analiza kao samostalan pravac u nauci nikada nije do kraja identifikovana. Međutim taj se pojam uglavnom koristi kao sinonim za istraživanje, detaljno razmatranje, učenje itd. Međutim, generički naziv "ekonomska analiza" određuje aparaturu i ključ, element tehnike za donošenje upravljačkih odluka u smislu finansijske i investicione analize, analize finansijskih izveštaja itd. Što se tiče američkog pristupa analizi njegova generalizacija je bila takozvana analiza odnosa. Danas već znamo da su inicijatori ovog analitičkog pravca bili američki bankari-70 tih godina dvadesetog veka. Oni su zahtevali od svojih korisnika da uz prijavu za kredite

prilažu i finansijske izveštaje. U početku je ova praksa bila sporadična da bi kasnije postala obaveza za sve ili bar većinu banaka (Folkue, 1961). Sa druge strane, metoda analize kao ekonomija znanja u najopštijem smislu se može shvatiti kao izveštavanje ekonomije, skup odnosa koji nastaju u procesu proizvodnje, razmene, distribucije i potrošnje.

Analiza tehnologije kao ključnog elementa prihvatanja administrativnih rešenja realizuje analitičke aktivnosti kombinujući proračune evaulacije, modele itd. Sve ovo ima za cilj da orjentiše i objasni suštinu stanja određene oblasti privrede ili da optimizira neku administrativnu odluku (organizacionu, pravnu, investicionu, finansijsku itd). Tako na primer navedene radnje mogu biti predmet analize investicionih atraktivnosti regiona. Investiciona analiza firmi itd. S obzirom na raznolikost objekata (region, privreda u celini, posebna grana privrede) preduzimaju se različiti analitički koraci. Očigledno da neizvesnost i nedorečenost u tumačenju i analizi sam termin "analiza" se dopunjuje različitim podacima (karakteristikama) koje treba potvrditi. Što nije uvek izvestan posao. U ekonomski razvijenim zemljama koncept finansijske analize je visoko rangiran. Tu su bitna tumačenja sadržaja finansijske analize, zatim razmatranje finansijske analize u kontekstu delatnosti kompanije i na kraju tumačenja sadržaja finansijske analize i funkcije finansijskog analitičara. Finansijska analiza obuhvata utvrđivanje nivoa rizika i očekivanog prinosa. Prodor matematike u ekonomiju posebno se intenzivirao sa razvojem tržišta kapitala. Prostorno vremenske informacije i stohastička priroda podataka povoljno su tlo za primenu matematičkih alata. Bez obzira što vremenom ovi pristupi blede potencijal za njihovo korišćenje i dalje ostaje.

3. IZMEĐU DVE ANALIZE I MODELIRANJA

Vremenom se etablirao odnos kvantitativne i kvalitativne analize i u tom kontekstu modeliranja. Ovu činjenicu su situirale dve okolnosti prva je fakt po primarnosti kvalitativne ocene a druga da je kvantitativna ocena nedovoljno bitna. Ovako gledanje na analizu podseća na besmislen konstrukt jer naučno gledano nije koherentan kada su u pitanju ekonomski indikatori i formulacije modela. Kvantitativna procena često vodi pogrešnim zaključcima tako da su mere podložne kritici u praksi. Inkluzije u analizi odnosa u stavci različiti prihodi u kapitalu. Međutim, i to ne znači da su kritičari u pravu jer deo stavke može se odnositi na iznose koji se pripisuju obavezama a ne dobiti koja će tek doći. To znači da olaka promena bilansnih klasifikacija dovodi do promena vrednosti niza faktora. U takvim okolnostima izvrtanje navedenog se može izbeći pojašnjavanjem sadržaja stavki pa tek onda prenošenja u odeljak kapital i to samo onog dela vezanog za zarade. To u stvari znači da angažovani na situiranje klasifikacija, postupaka, indikatora i modela moraju uvek imati na umu princip relevantnosti. Osim ovog principa u obzir treba uzeti I troškove koji nastaju prilikom zagađenja životne sredine usled proizvodnje. Upravo je ovde jedan nov zadatak koji se nameće računovođama. A to je održivo poslovanje. "Nove generacije računovođa na univerzitetima širom čitavog sveta moraju povezati održivost sa tradicionalnim finansijskim izveštavanjem". (Bakarich, 2022, p.72)

Analitičko rezonovanje i argumentacija reinvestiranja nisu samo posledica talenta već usredsređenost na donošenje odluke finansijske prirode. To je obično visoko vredan posao naročito kada su investicioni projekti preduzeća u pitanju. Ta činjenica u prvi plan stavlja analizu efikasnosti. Kojoj ne izmiče analiza kulture što znači ostvarenje cilja o potpunoj delotvornosti. Svaka odluka iako nespontana pretpostavlja i određen broj formalnih i neformalnih analitičkih aktivnosti. Međutim, posle svega odluka mora biti donešena brzo, čvrsto bez premissljanja. Pravilna analiza nije jedini parametar delotvornosti. Svesni smo da je u Srbiji period tržišnih reformi završen. Sa tom činjenicom korenspodira identifikacija trendova i merila. Pošto je procedura analize najčešće skup posao trebalo bi izmeriti očekivane koristi od analitičkih proračuna u odnosu na troškove. Sa druge strane, složenost analitičkih modela ne mora da znači da su i zaključci bolji. Uvek treba imati na umu da u svakoj analizi postoji i doza subjektivnosti po definiciji. To znači da analizu treba uzeti u obzir ali ne kao jedini i apsolutni argument prilikom odlučivanja. Kada govorimo o međunarodnoj tradiciji onda nam je blisko razmišljanje o kontekstu delatnosti preduzeća sa upotrebom analize. Drugom polovinom 20-og veka domen finansijske analize podrazumevao je formiranje dve analitičke jedinice znanja i veština. Prvu su aktivno razvijali američki stručnjaci. To se odnosi na formiranje analize velikih kompanija koje su povezane direktno sa tržištima kapitala. Kompanije su delovale kao investitori ulažući slobodan novac ili su povlačile izvore finansiranja (kao zajmoprimac). U oba slučaja ima mesta za analitičke postupke za procenu finansijskog stanja kompanije (blok metodologija). Osim procene finansijskog stanja preduzeća bitno je istaći i to da se danas sve više uvode digitalne tehnologije u računovodstvu. "Digitalno računovodstvo je našlo svoj put u svakodnevnom jeziku koji koriste računovodstveni praktičari. Revizorske firme ulažu ogromne resurse u digitalizaciju računovodstva kako bi se ona što pre pokrenula." (Lehner, Leitner-Hanetseder, Eisl, 2019, p.1) Druga jedinica analize sa ekspanzijom nemačkog jezika predstavljena je svetu od strane naučnika i praktičara sa usredsređenjem na menadžere firmi. Odnosi se na informacije koje se čuvaju u kompaniji i dizajnirana je da identifikuje finansijska kretanja u firmi i izvrši njihovu procenu. Ova analiza kontroliše i pomno secira faktore povećanja efikasnosti poslovanja kompanije. Ovaj napor je usredsređen na optimizaciju troškova. Što se tiče odnosa kvantitativne i kvalitativne analize i modeliranja, kvalitativna ocena je dominantna. Pored svega što

smo pobrojali efikasnost analize, analitičko rezonovanje i argumentacija reinvestiranja suštinski su relevantne za razumevanje kvaliteta i značajnih investicionih projekata preduzeća. Drugim rečima svaka odluka bi trebalo da bude proizvod analitičkih aktivnosti koje su dugo sazrevale i otvarale put stvarnim i nepobitnim tumačenjima ekonomskih indikatora modela.

4. SUŠTINA UNAPREĐENJA RAČUNOVODSTVA

Ovlašćene javne računovođe imaju imeđu ostalog posla sa valutno-finansijskim transakcijama. Ono podrazumeva i ažuriranje glavnih kartica, upravljanje informacijama u javnom sektoru, razvoj softverske tehnologije omogućio je da često nezasitu glad trgovačkih eksperata konstruktivno sputaju autentičnom statistikom u okviru poslovnih poduhvata. Ta vrsta tehnološkog napretka uliva samopouzdanje i relativno laku diferencijaciju analitičkih poduhvata od statičnog tradicionalnog računovodstva. Unapređivanje računovodstvenih poduhvata svakodnevnim manevrima kako bi se izbegla delotvorna kontrola zahvaljujući analitičkom utemeljenju principa ekonomije obima u ustanovama. Baze podataka čuvaju bitne informacije za različite finansijske aktivnosti a internet i e-pošta su u vreme globalizacije sveta praktično izbacili faks iz upotrebe inogurišići e-trgovinu i elektronsko bankarstvo i u isto vreme olakšavajući posao kod rešavanja određenih računovodstvenih problema. Kada sve to znamo diferencijacija se sama uspostavlja između računovodstvenih i analitičkih poduhvata u globalnom sitemu. Očigledno da je promena ključni pojam za računovodstvenu profesiju a finansijska analiza prožima determinante, što čini da se i jedna i druga disciplina prožimaju čineći nauku dostupnom i iznad svega korisnom. U takvim okolnostima diferencijacija ne znači klasično odvajanje već samo menja ravnotežu važnih informacija. U tom kontekstu reinženjering i automatizacija različitih aspekata poslovanja postaju zavodljiv i smisaoni čin naučnih dostignuća kako u oblasti računovodstva tako i u oblasti finansijske analize.

5. FINANSIJSKI IZVEŠTAJI I NOVI TRENDVI

Tradicionalni finansijski izveštaji i novi modeli su u korelaciji sa međunarodnim poslovnim okruženjem i sve većeg interesovanja za kvalitet informaciono analitičke podrške. Taj pristup su kao proces pokrenuli Kaplan i Norton koji su ponudili naučnom svetu koji se bavi finansijama balansiranu tablicu rezultata (Kaplan&Norton,1992). Računovođe zajeno sa finansijerima pokazuju sve veće interesovanje za kvalitet izveštavanja odnosno poboljšanje profesionalnih standarda. Danas se smatra da sve dodatne informacije mogu se izneti u relevantnim odeljcima poput u godišnjem izveštaju. Sa druge strane, korisnici se zalažu za objavljivanje integralnog izveštaja koji oni razumeju kao sistematsko prikupljanje podataka. To je način da se korisnik detaljno upozna sa kompanijom. Osim tradicionalnog računovodstva i obračunavanja troškova aktuelno je i zeleno računovodstvo. "Računovodstvo ekoloških troškova je od suštinskog značaja za primenu u kompaniji. Računovodstvo ekoloških troškova igra ulogu ne samo u ograničavanju uticaja ekoloških troškova na performance preduzeća već i u isticanju primene ekoloških troškova u svim operativnim preduzećima aktivnosti." (Murti,2023,p.85) Ekološko računovodstvo je trend u 21-om veku koje vremenom prerasta u ekonomsku paradigmu koja će se stalno unapređivati I postati nezaobilazna činjenica u životu I nauči. Informacioni tokovi koji karakterišu kompaniju u narednim decenijama biće nezamislivi bez ekološkog računovodstva. Stalna kritika tekućeg računovodstva, javnog finansijskog izveštavanja će po priordi stvari I dalje ostati. Drugim rečima, prva verzija razvoja informaciono analitičke podrške aktuelizuje problem usaglašavanja interesa dobavljača i korisnika. Zbog toga je odgovornost uvek deo strukture kvaliteta u šta ubrajamo i kulturu, veštine i tehnike analitičkog rada ana njemu.

6. ZAKLJUČAK

Trendovi promena u oblasti teorijske analize, računovodstva i finansija predstavljaju tendenciju koja je navedena u radu preko sledećih zaključaka. Krajem 20-og i početkom 21-og veka dominantnu ulogu imaju promene kontrolnih funkcija računovodstva koje je zamenila preovlađujuća uloga njegovih informaciono-komunikacionih funkcija. Promene o kojima je reč pretpostavljaju skup računovodstvenih standarda koji su funkcionalno orjentisani ali nedovoljno da bi se uredili i usaglasili metodološki principi računovodstva. Ovaj naizgled složeni postupak objašnjava potrebu da se ideja konceptualnog okvira računovodstva prilagodi zavisno od zemlje nacionalnim računovodstvenim sistemima. Takve tendencije ukazuju da konceptualni okvir računovodstva treba posmatrati kao metodološku osnovu za konstituisanje nacionalnog računovodstva koje, pre svega, mora imati prevaletno funkcionalnu ulogu.

Ideja razlikovanja računovodstva i analize zadržala je objedinjujuću ulogu iako su na primer analiza i računovodstvo discipline i pored svekolike bliskosti. Princip je da analizu treba posmatrati kao sastavni deo čitavih složenih računovodstvenih i analitičkih postupaka što ne znači da ne postoji trend osobenog razvijanja. Svaka analiza počiva na procedurama koje su skupe, zato treba imati na umu očekivanu korist. Analiza podrazumeva aparaturu i ključ, element tehnike za donošenje upravljačkih odluka. Analiza tehnologije je bitan element analitičke aktivnosti koje

podrazumevaju kombinaciju proračuna, evaluacije i modela. U ekonomski razvijenim zemljama finansijska analiza je visoko kotirana i podrazumeva utvđivanje rizika i očekivanog prinosa. Značaj finansijske analize se posebno intenzivirao sa razvojem tržišta kapitala.

LITERATURA

- Bakarich, M. K. (2022). Integrating Sustainability Concepts into an Intermediate Accounting Course, *The Accounting Educators' Journal*, Vol. 32 , pp. 71 – 80.
- Caperchionea, E., Bisognob, M., Caruanac, J., Cohendand, S., & Manes-Rossi., F. (2021). Editorial: Comparison as a habit—The case for international governmental accounting research, *PUBLIC MONEY & MANAGEMENT*, VOL. 41, NO. 6, pp. 428–431
- Chong, S., Rahman, A., & Naryan, A. (2022). Accounting in transition: influence of technology, sustainability and diversity, *Pacific Accounting Review*, vol 34, issue 4. pp. 527-525.
- Deegan, C. (n.d.). *Financial accounting Theory*, Fourth edition, North Ryde, N.S.W. : McGraw-Hill Education (Australia)
- Foulke, R. A. (1961). *Practical Financial Statement Analysis*, 5th ed. McGraw-Hill.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1992). The Balanced Scorecard: Measures that drive performance: Harvard business review, January-February. pp. 71-79.
- Lehner, O., Hanetseder, S., & Eisl, C. (2019). The Whatness of Digital Accounting: Status Quo and Ways to move forward, *ACRN Journal of Finance and Risk Perspectives* 8 Special Issue Digital Accounting pp. I-X.
- Murti, C. D. (2023). What Is Known About Environmental Cost Accounting?, *Journal of Accounting and Investment*, Vol. 24 No. 1, pp.84-100.
- Srivastava, A.(2014). Why have the measures of earnings qality changed over time? *Journal of Accounting and Economics* 57 (2-3), 196-217.
- Zimerman, J. L. (2015). The role of accounting in the twenty-first century firm. *Accounting and Business Research*, 45(4), pp. 485-509)